

ΕΠΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ ΤΩΝ ΗΛΩΝ

- **Νομοκανονικά και εκκλησιολογικά πατριαρχικά και ελλαδικά**
- **Η ηθελημένη άγνοια και η καταπάτηση των παραδεδομένων οδηγούν σε αυθαιρεσίες και παραδοξότητες...**

Αφορμή για την δημοσίευση του παρόντος εξειδικευμένου ίσως περιεχομένου άρθρου απετέλεσε το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις ακούμε και διαβάζουμε τα πλείστα όσα αυθαίρετα συμβαίνουν σε νομοκανονικό και λειτουργικό επίπεδο στην Εκκλησία της Ελλάδος, τα οποία όχι μόνο συντελούνται κατά το δοκούν αλλά και καθιερώνονται ως νομοκανονικώς και εκκλησιολογικώς ορθά.

Το έτος 1833 με αντικανονικό, αντεκκλησιαστικό και πραξικοπηματικό τρόπο ανεκηρύχθη, χωρίς την προβλεπόμενη διαδικασία από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το λεγόμενο «αυτοκέφαλο» της Ελλαδικής Εκκλησίας, ύστερα από την πίεση που ασκούσαν προς τούτο οι Βαυαροί του Όθωνος και ο γνωστός πολέμιος του Πατριαρχείου Αρχιμ. Θεόκλητος Φαρμακίδης. Μετά από 17 συναπτά έτη, το έτος 1850, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αφού προηγουμένως οι Ελλαδίτες Ιεράρχες εξέφρασαν την «μετάνοιά τους», παρεχώρησε επί κανονικής βάσεως και εξ αρχής το «αυτοκέφαλο» καθεστώς στην Ελλαδική Εκκλησία, η οποία μέχρι τότε ήταν σχισματική και αντικανονική. Ο Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος του 1850 με τον οποίο παρεχωρήθη το «αυτοκέφαλο» καθεστώς δεν ορίζει ωστόσο ότι ο εκάστοτε Μητροπολίτης Αθηνών είναι ο «προκαθήμενος», αλλά ούτε και εξ απόψεως κανονικής και εκκλησιολογικής ο «πρώτος» εν τη Ελλαδική Εκκλησία. Είναι συνεπώς απολύτως αντικανονική και αντεκκλησιολογική η προσφώνηση ή η επίσημη καταγραφή σε ιερά εκκλησιαστικά και συνοδικά κείμενα του όρου «προκαθήμενος» ή «πρώτος». Και τούτο διότι σαφώς, ρητώς και κατηγορηματικώς στο κείμενο του Πατριαρχικού και Συνοδικού τόμου του 1850 δεν ορίζεται ως ανωτάτη και υπερτάτη εξ απόψεως κανονικής και εκκλησιολογικής αρχή στην Ελλαδική Εκκλησία κάποιο μεμονωμένο φυσικό πρόσωπο, δηλαδή ο εκάστοτε Μητροπολίτης Αθηνών, αλλά ότι «προκαθήμενη» και «πρώτη» κεφαλή είναι η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της Ελλαδικής Εκκλησίας.

Ο δε Μητροπολίτης Αθηνών απλώς προεδρεύει τόσο της Δωδεκαμελούς Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (Μικρή Σύνοδος) όσο και της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας (Μεγάλη Σύνοδος) της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Το κείμενο του Τόμου ορίζει σαφέστατα: «...η εν τω Βασιλείω της Ελλάδος Ορθόδοξος Εκκλησία... υπάρχη του λοιπού κανονικώς αυτοκέφαλος, υπερτάτην εκκλησιαστικήν αρχήν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκή, συνισταμένην εξ αρχιερέων, προσκαλουμένων αλληλοδιαδόχως κατά τα πρεσβεία χειροτονίας, πρόεδρον έχουσαν τον κατά καιρόν ιερώτατον Μητροπολίτην Αθηνών...».

Από τα παραπάνω γίνεται αμέσως και ευθέως αντιληπτό ότι ο εκάστοτε Αθηνών είναι απλώς ένας Επίσκοπος και Μητροπολίτης, «ίσος μεταξύ ίσων», όπως και οι λοιποί

Μητροπολίτες της Ελλαδικής Εκκλησίας και απλώς προεδρεύει των δύο Συνόδων, Μικρής και Μεγάλης. Και είναι ο πρόεδρος επειδή μόνο και μόνο ποιμαίνει την επισκοπή και μητρόπολη της πρωτεύουσας του κράτους πόλεως των Αθηνών. Εάν για παράδειγμα η Ιερά Σύνοδος της Ελλαδικής Εκκλησίας είχε την έδρα αυτής στην Κομοτηνή, δεν θα προήδρευε της Συνόδου ο Αθηνών, αλλά ο Μαρωνείας.

Είναι συνεπώς τελείως αυθαίρετο και άτοπο να προσφωνείται ο εκάστοτε Αθηνών ως «προκαθήμενος» ή ως «πρώτος» και τούτο διότι ο μόνος «προκαθήμενος» και ο μόνος «πρώτος» του ενός και ενιαίου γένους των Ρωμιών ήταν και παραμένει ο πρωτεπίσκοπος και πρωθαρχιερέυς της κατ' ανατολάς Ορθοδόξου Εκκλησίας, ο εκάστοτε Οικουμενικός Πατριάρχης.

Ως συνέπεια των ως άνω έχουμε ένα φυσικό πρόσωπο ως «πρώτον» και «προκαθήμενον» του γένους μας, που ήταν και είναι ο εκάστοτε Κωνσταντινουπόλεως, ενώ ειδικά στην Ελλαδική Εκκλησία «προκαθιμένη» αρχή είναι η Σύνοδος της Ιεραρχίας, την οποία σε κάθε Θεία Λειτουργία μνημονεύουν οι αρχιερείς της Ελλαδικής Εκκλησίας και εκείνοι των Νέων Χωρών (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Νήσοι Αρχιπελάγους), όπου όμως μνημονεύεται πρώτο το όνομα του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου. Το όνομα του εκάστοτε Μητροπολίτου Αθηνών στις εκκλησιαστικές επαρχίες της παλαιάς Ελλάδος (Στερεά, Πελοπόννησος, Θεσσαλία, Ιόνια νησιά), επειδή ακριβώς δεν είναι «προκαθήμενος» και «πρώτος» της Ελλαδικής Εκκλησίας, δεν μνημονεύεται από τους αρχιερείς στη Θεία Λειτουργία, αλλά αυστηρώς μνημονεύεται, όπως προαναφέραμε, μόνο η Ιερά Σύνοδος, όπως σαφώς ορίζει ο Πατριαρχικός και Συνοδικός τόμος του 1850, ο οποίος αναφέρει: «...ίνα του λοιπού μνημονεύηται υπό των εν Ελλάδι αρχιερέων εν ταις ιδίαις επαρχίαις ιερουργούντων...».

Εξάλλου, χάριν της ιστορίας, θα πρέπει ν' αναφέρουμε ότι μέχρι το 1923 ο Επίσκοπος Αθηνών ονομάζετο απλώς Μητροπολίτης, αλλά μετά το 1923, όταν Μητροπολίτης Αθηνών ήταν ο Χρυσόστομος ο Β' (Παπαδόπουλος) τελείως αντικανονικά και αυθαίρετα άρχισε να χρησιμοποιείται τόσο ο όρος «Αρχιεπίσκοπος» όσο και ο όρος «πάσης Ελλάδος», που όμως δεν έχουν καμία απολύτως αξία και κανένα κανονικό και εκκλησιολογικό αντίκρισμα, αφού ούτε «προκαθήμενος» και «πρώτος» είναι, ούτε μνημονεύεται από κανέναν Μητροπολίτη στη Θεία Λειτουργία, αλλά, κυρίως, διότι όλες οι μητροπόλεις της ελληνικής επικράτειας δεν ανήκουν στο «αυτοκέφαλο» καθεστώς της Ελλαδικής Εκκλησίας. Η Κρήτη, τα Δωδεκάνησα, το Άγιον Όρος και οι Νέες Χώρες (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη, νήσοι αρχιπελάγους) ανήκουν στην δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Συνεπώς ο όρος «πάσης Ελλάδος» είναι απλώς διακοσμητικός και ανούσιος. Εάν μάλιστα θέλαμε να είμαστε ακριβέστεροι, θα έπρεπε ο εκάστοτε Αθηνών να μην προσφωνείται «μακαριώτατος», αλλά «σεβασμιώτατος».

Στις εκκλησιαστικές επαρχίες των Νέων Χωρών καμία μητρόπολη δεν ιδρύεται, δεν καταργείται ή δεν διχοτομείται, εάν δεν υπάρξει σχετική πατριαρχική και συνοδική απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ενώ απαγορεύεται και το λεγόμενο «μεταθετόν» των Ιεραρχών πλην ελαχίστων εξαιρέσεων για λόγους ιδιαιτέρως εκτάκτους. Το ίδιο ισχύει και για τον τίτλο και την «φήμη» των μητροπολιτών που ποιμαίνουν κάποια μητρόπολη των Νέων Χωρών. Είναι συνεπώς απολύτως αβάσιμη και αυθαίρετη η

προσθήκη στην «φήμη» κάποιου Μητροπολίτου των Νέων Χωρών έστω και της παραμικρής φράσεως χωρίς την άδεια και απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Για παράδειγμα η φήμη του εκάστοτε Μητροπολίτου Μαρωνείας, σύμφωνα με το «Συνταγμάτιο» του Οικουμενικού Πατριαρχείου, είναι η εξής: «... (όνομα εκάστοτε Μητροπολίτου) του σεβασμιωτάτου και θεοπροβλήτου Μητροπολίτου της αγιωτάτης μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής, υπερτίμου και εξάρχου Ροδόπης...». Δυστυχώς όμως ορισμένοι κληρικοί και ιεροψάλτες της μητροπόλεως τελείως αυθαίρετα ψάλλουν την φήμη αλλοιωμένη ως εξής: «...υπερτίμου και εξάρχου πάσης Ροδόπης...». Είναι αυθαιρεσία αντικανονική, διότι ως «υπέρτιμος και εξάρχος πάσης Ροδόπης...» έχει την «φήμη» αυτή μόνο ο εκάστοτε Μητροπολίτης Διδυμοτείχου. Και φυσικά ο όρος «Ροδόπη» στην φήμη του εκάστοτε Μαρωνείας όταν συντάχθηκε κατά τον 18^ο αι. από το Οικουμενικό Πατριαρχείο δεν εννοούσε βέβαια το «Νομό Ροδόπης», αφού τότε η έκταση της Μητροπόλεως Μαρωνείας περιελάμβανε τον Καζά Γκιουμουλτζίνας και την γεωγραφική έκταση μέχρι τις σημερινές Φέρρες του Ν. Έβρου, καθώς και τα νησιά Θάσο και Σαμοθράκη. Και τότε ακόμη η Μητρόπολη ονομάζετο «Μητρόπολη Μαρωνείας» και όχι «Μητρόπολη Μαρωνείας και Θάσου», όπως ορισμένοι υποστηρίζουν. Το κυριότερο μάλιστα είναι ότι ουδέποτε το Οικουμενικό Πατριαρχείο τροποποίησε την «φήμη» του εκάστοτε Μαρωνείας για να ψάλλεται εσφαλμένα ως «πάσης Ροδόπης».

Το ίδιο και ακόμη περισσότερο ισχύει και με την «φήμη» του εκάστοτε Μητροπολίτου Αλεξανδρουπόλεως, στην οποία έχει από πολλών ετών αυθαιρέτως προστεθεί η φράση: «Της αγιωτάτης Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως, Τραϊανουπόλεως και Σαμοθράκης», ενώ ο επίσημος τίτλος που αναγνωρίζει το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι: «...της αγιωτάτης Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως», όπως έχει καταγραφεί το 1922 στο επίσημο «συνταγμάτιο» του Πατριαρχείου. Τα δύο παραπάνω αποδεικνύονται πολύ εύκολα αρκεί κάποιος να διαβάσει τις «φήμες» που καταγράφονται επίσημα στα «Ημερολόγια» του Οικουμενικού Πατριαρχείου και, κυρίως, στο επίσημο «Συνταγμάτιο» του Οικουμενικού Θρόνου. Σε κάθε περίπτωση πάντως οι όποιες αλλαγές μπορούν να επέλθουν κατόπιν σχετικής συνοδικής αποφάσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Άκρως παράδοξο είναι και το γεγονός ότι στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής υπάρχει η Μητρόπολη Νικαίας την ίδια στιγμή που η ιστορική Μητρόπολη Νικαίας όπου συνήλθαν η Α' (325 μ.Χ.) και η Ζ' (787 μ.Χ.) Οικουμενικές Σύνοδοι, ευρίσκεται στη Μικρά Ασία και ανήκει στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Επειδή όμως στην περιοχή που εκτείνεται η σημερινή Μητρόπολη Νικαίας είχαν εγκατασταθεί πρόσφυγες από την Μικρά Ασία, η Ελλαδική Εκκλησία τελείως αυθαίρετα ίδρυσε την Μητρόπολη Νικαίας, η οποία θα έπρεπε, όπως εξήτησε το Οικουμενικό Πατριαρχείο, να ονομάζεται «Ιερά Μητρόπολη Νέας Νικαίας», όπως εξάλλου ονομάζονται και οι Μητροπόλεις Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς, Νέας Σμύρνης, Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας. Αυτά, δυστυχώς, τα αντικανονικά και αντεκκλησιολογικά τα παρατηρούμε στην Ελλαδική Εκκλησία.

Μια ακόμη παράδοξη, αν και όχι τόσο αθώα όπως φαίνεται εκ πρώτης όψεως, πρωτοβουλία της διοικήσεως της Ελλαδικής Εκκλησίας, τον Μάιο του 2000, ήταν να καθιερωθεί η εορτή της μνήμης του Αποστόλου Παύλου ως «θρονική εορτή της Εκκλησίας της Ελλάδος». Τότε ορθώς είχε αντιδράσει το Οικουμενικό Πατριαρχείο, διότι θρονική εορτή έχουν μόνον τα πρεσβυγενή Πατριαρχεία (Κωνσταντινουπόλεως, Αλεξανδρείας,

Αντιοχείας, Ιεροσολύμων) και η Εκκλησία της Ρώμης, ενώ από τις Αυτοκέφαλες Ορθόδοξες Εκκλησίες μόνο η πρεσβυγενής Εκκλησία της Κύπρου.

Τούτο είναι παλαιοτάτη εκκλησιαστική παράδοση, σύμφωνα με την οποία τα πρεσβυγενή Πατριαρχεία, η Εκκλησία της Κύπρου και η Εκκλησία της Ρώμης τιμούν την εορτή μνήμης των ιδρυτών των τοπικών Εκκλησιών τους ως επίσημη θρονική εορτή. Για παράδειγμα το Οικουμενικό Πατριαρχείο τιμά ως θρονική εορτή την ημέρα μνήμης του Αγίου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου (30 Νοεμβρίου), επειδή αυτός υπήρξε ο ιδρυτής της Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, όπως ο Άγιος Μάρκος είναι ο ιδρυτής της Εκκλησίας της Αλεξάνδρειας. Το ιδιαίτερο αυτό προνόμιο των Πατριαρχείων τελείως αυθαίρετα οικειοποιήθηκε και η Ελλαδική Εκκλησία, η οποία ελπίζουμε ότι θα παύσει να το επικαλείται.

Από τα πλέον παράδοξα είναι και η χρήση της προσφωνήσεως «Παναγιώτατος» στον εκάστοτε Θεσσαλονίκη, μετά το 1928, και εκτός των ορίων της επαρχίας του. Ο τίτλος αυτός για πολιτικούς, εκκλησιαστικούς και ιστορικούς λόγους καθιερώθηκε να χρησιμοποιείται, εκτός από το πρόσωπο του Οικουμενικού Πατριάρχου, και για τους Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης και Μονεμβασίας και Σπάρτης, όπου το φημισμένο δεσποτάτο του Μυστρά, αλλά μόνο και αποκλειστικώς εντός των ορίων της επαρχίας τους. Ένας και μόνον ένας είναι ο δικαιωματικά φέρων τον τίτλο αυτό, ο εκάστοτε Οικουμενικός Πατριάρχης και ουδείς άλλος. Προ πολλών ετών οι τότε Μητροπολίτες Μονεμβασίας και Σπάρτης αποποιήθηκαν του προνομίου τούτου και όπως όλοι οι άλλοι ιεράρχες, προσφωνούνται ως «Σεβασμιώτατοι». Μόνο ο εκάστοτε Θεσσαλονίκης συνεχίζει να φέρει τον τίτλο αυτό και μόνο αποκλειστικώς εντός των ορίων της Μητροπόλεώς του. Δυστυχώς, εσχάτως παραέγινε το παράδοξο τούτο και οι δημοσιογράφοι ή και κάποιοι κληρικοί και λαϊκοί το χρησιμοποιούν και εκτός των ορίων της Μητροπόλεώς του. Ένας είναι ο νόμιμος κάτοχος του τίτλου, ο εκάστοτε Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος είναι η πνευματική κεφαλή του γένους μας.

Δυστυχώς, προ αρκετών ετών γίναμε κοινωνοί μιας ακόμη αντικανονικής πράξεως από Μητροπολίτη της Μακεδονίας, αφού όταν εκκλησιαστήκαμε σε Πατριαρχική και Σταυροπηγική μονή της επαρχίας του, όπου με την κατά το έτος 2004 απόφαση του Φαναρίου, την οποία απεδέχθη συνοδικώς και η Εκκλησία της Ελλάδος, μνημονεύεται μόνο το όνομα του εκάστοτε οικουμενικού Πατριάρχου, ακούσαμε έκπληκτοι να μνημονεύεται και το όνομα του οικείου ιεράρχου. Αυτό και αντικανονικό και αντεκκλησιολογικό είναι, και, κυρίως, έρχεται contra στην προαναφερθείσα απόφαση.

Ως τελευταίο από τα παράδοξα που συμβαίνουν εν Ελλάδι αναφέρω τούτο: Κατά την Θεία Λειτουργία και σε όλες τις ιεροπραξίες οι ιερείς δέονται υπέρ του Μητροπολίτου της επαρχίας τους με την εξής διατύπωση: (π.χ. υπέρ του αρχιεπισκόπου ημών ... (όνομα αρχιερέως). Εντούτοις, από αρκετών ετών οι εν Ελλάδι ιερείς προσθέτουν τελείως αυθαίρετα την φράση: (Υπέρ του πατρός και Αρχιεπισκόπου...), αυτό είναι όντως παράδοξο. Ούτε καν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο υπάρχει τέτοια δέηση, αλλά στην Ελλάδα τα αυθαίρετα και αντιπαραδοσιακά και συντελούνται και λογίζονται ως ορθά. Όλα τα παραπάνω είναι μόνο ελάχιστα απ' όσα θα μπορούσαμε να γράψουμε για να καταδείξουμε με αντικειμενικό τρόπο, όσο και αν δεν είναι αρεστό αυτό σε κάποιους, ότι η προκλητική άγνοια και η καταπάτηση των παραδομένων οδηγούν σε αυθαιρεσίες, αποπήματα και

παράδοξα, που δεν αρμόζουν ούτε στη λειτουργική ούτε στην διοικητική πράξη και τάξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας, όπου τα πάντα θα πρέπει, κατά την ρήση του Αποστόλου Παύλου, να τελούνται «ευσημόνως και κατά τάξιν».